

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

03 iunie 2015

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

președinte – Petru Ursache,

judecătorii – Constantin Alerguș, Vladimir Timofti,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului Duminica Petru, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Strășeni din 22 octombrie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2015, în cauza penală în privința lui

Duminica Petru Iacob,

născut la 01 noiembrie 1939, originar din r-nul Strășeni, s. Pânășești, domiciliat în s. Ciobanca, r-nul Strășeni.

Datele referitoare la termenul de examinare a cauzei:

- 1. de la 25 septembrie 2014 - pînă la 22 octombrie 2014 (instanța de fond);*
- 2. de la 13 noiembrie 2014 - pînă la 29 ianuarie 2015 (instanța de apel);*
- 3. de la 29 aprilie 2015 – pînă la 03 iunie 2015 (instanța de recurs ordinar).*

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct.1¹) Cod de procedură penală legal executată.

CONSTATĂ:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni din 22 octombrie 2014, Duminica Petru a fost eliberat de răspunderea penală în săvîrșirea infracțiunii prevăzute de art. 145 alin. (1) Cod penal, în legătură cu iresponsabilitatea acestuia la momentul săvîrșirii faptei prejudiciabile.

A fost aplicată față de Duminica Petru măsura de constrîngere cu caracter medical – internarea în spitalul de psihiatrie cu regim obișnuit.

2. Pentru a pronunța sentința instanța de fond a constatat că, Duminica Petru la 26 aprilie 2014, aproximativ la ora 17³⁰, aflîndu-se la domiciliul său, din s. Ciobanca, r-nul Strășeni, în urma unui conflict cu feciorul său, Duminica Gh., intenționat, i-a aplicat ultimului o lovitură cu un cuțit de bucătărie în regiunea inimii, în rezultatul căruia ultimul a decedat pe loc.

Conform raportului de expertiză psihiatrico-legală nr. 777 din 18.08.2014, inculpatul suferă de maladie psihică cronică și evolutivă, „Demență mixtă” și este recunoscut iresponsabil de fapta comisă.

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Gumeniuc Ion în numele inculpatului Duminica Petru, care a solicitat, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, cu încetarea procesului penal și lăsarea lui Duminica P. sub supravegherea rudelor.

În argumentarea apelului a invocat că, potrivit raportului de expertiză psihiatrico-legală staționară nr. 51sn-2014 din 18.08.2014, rezultă că Duminica P. a săvârșit fapta ce i se impută în stare de iresponsabilitate, precum și în prezent este iresponsabil, suferind de demență mixtă cu deteriorarea severă a funcțiilor corticale superioare, incluzând memoria, gândirea, orientarea, înțelegerea, judecata și lipsa capacităților de a se autodeservi, necesitând supravegherea permanentă a terței persoanei, nu prezintă pericol social și nu necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical, tratament prin constrângere recomandându-se supravegherea obligatorie a psihiatrului, internistului, neurologului la locul de trai sub supravegherea rudelor.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2015, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat.

5. Instanța de apel a conchis că instanța de fond a dat o apreciere corectă probelor și circumstanțelor cauzei, a apreciat probele cauzei din punct de vedere a utilității și veridicității lor, corect încadrând acțiunile lui Duminica P. în baza art. 145 alin. (1) Cod penal.

Prin acțiunile sale prejudiciabile, inculpatul a adus atingere relațiilor sociale cu privire la viața celei mai apropiate persoane - fiului său.

Pentru ca o faptă să constituie o infracțiune și să atragă aplicarea pedepsei penale, nu este suficient ca ea să aparțină autorului, dar trebuie să fie imputabilă acestuia. În acest sens, instanța a menționat că potrivit art. 22 Cod penal, responsabilitatea este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile.

Potrivit concluziilor raportului de expertiză psihiatrico-legală staționară nr. 777 din 18.08.2014, s-a constatat cu certitudine că inculpatul Duminica P. suferă de maladie psihică cronică și evolutivă „demență” și este recunoscut

iresponsabil de fapta comisă.

Potrivit legii penale, nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate, adică nu putea să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale sau nu putea să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice, astfel, instanța de fond corect a stabilit că fapta de omor intenționat a fost săvârșită de Duminica P. în stare de iresponsabilitate.

Conform explicațiilor date de către Plenul Curții Supreme de Justiție la pct. 2 al Hotărârii nr. 23 din 12.12.2005 *“Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical”* este stipulat că, măsurile de constrângere cu caracter medical (internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită sau cu supraveghere riguroasă) pot fi aplicate față de persoanele:

a) care fiind în stare de iresponsabilitate au comis fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, ce prezintă pericol pentru societate. Asemenea persoane, potrivit art.23 alin.(1) Cod Penal, nu sînt pasibile de răspundere penală și în baza sentinței instanței de judecată se liberează de răspunderea penală.

Necătînd la faptul că Duminica P. a comis omorul fiului său, experții în raportul de expertiză psihiatrico-legală nominalizat, au indicat că Duminica P. a comis fapta în stare de demențială, a acționat fără discernămînt, neavînd capacitatea de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, este iresponsabil, boala psihică – demență mixtă de care suferă Duminică P. îl privează de capacitatea de a fi conștient de acțiunile sale, ca pînă la moment maladia de care suferă să fie gravă și ireversibilă, totodată indicînd că nu necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical - tratament prin constrîngere, recomandîndu-se supravegherea obligatorie a psihiatrului, internistului, neurologului la locul de trai, sub supravegherea rudelor, instanța a apreciat critic în această privință concluzia expertului, din motiv că Duminica P. nu s-a tratat, iar starea lui psihică și maladia de care suferă este gravă și ireversibilă că la momentul comiterii infracțiunii de omor în privința fiului său, a unui membru a familiei sale, nu s-a indicat în supravegherea căror rude să fie dat, odată ce nici o rudă măcar nu a fost și nu a dorit să fie recunoscută ca reprezentant legal al inculpatului în acest dosar penal.

La fel, instanța de apel a considerat că concluzia instanței de fond privind necesitatea aplicării tratamentului prin constrângere în spital de psihiatrie cu regim obișnuit, a fost determinat în mod legal și întemeiat, și anume, că în privința lui Duminica P. urmează să fie aplicat tratament prin constrângere în spital de psihiatrie cu regim obișnuit, or, potrivit pct. 23 al Hotărârii explicative a Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 12.12.2005 *“Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical”*, potrivit Legii privind asistența psihiatrică nr. 1402-XIII din 16.12.1997, în instituțiile psihiatrice cu supraveghere riguroasă se internează doar persoanele alienate mintal care din cauza stării psihice și a caracterului faptei prejudiciabile săvârșite prezintă un pericol deosebit pentru societate. La aplicarea măsurii nominalizate instanța trebuie să se bazeze pe concluziile experților despre starea psihică a bolnavului și pe datele stabilite în instanță privind circumstanțele și caracterul acțiunilor săvârșite (pericolul faptei comise, metodele de săvârșire, gravitatea consecințelor survenite etc.).

Instanța a reținut că stabilirea stării de pericol condiționate de boală sau de o altă stare patogenă are o deosebită importanță sub aspect criminologic, astfel stabilindu-se statistici clare de comitere a infracțiunilor de către persoane sub influența bolii psihice, fapt ce poate ajuta în elaborarea unor tactici clare de prevenire a comiterii infracțiunilor, fiindcă prevenirea este mult mai simplă și eficientă decât corectarea rezultatului negativ survenit. Temeiul de aplicare a măsurilor de constrângere cu caracter medical este recunoașterea că persoana respectivă, în legătură cu caracterul și gravitatea social periculoasă a faptei săvârșite, prezintă un pericol social pentru cei din jur. Aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical urmărește un șir de scopuri umane.

Astfel, instanța de apel a apreciat critic solicitările avocatului privind lăsarea inculpatului sub supravegherea rudelor, deoarece acesta nu prezintă pericol social. Inculpatul a comis o infracțiune de omor intenționat în privința rudelor sale, care face parte din categoria celor deosebit de grave și care atentează la valori sociale de o importanță majoră. Mai mult ca atât, acțiunile inculpatului au fost îndreptate asupra feciorului său, în urma unui conflict apărut spontan.

De asemenea, lăsarea inculpatului sub supravegherea rudelor contravine

prevederilor legii penale, or, potrivit pct. 2 al Hotărîrii Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 12.12.2005 *“Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical”* măsurile de constrîngere cu caracter medical (internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită sau cu supraveghere riguroasă) pot fi aplicate față de persoanele: a) care fiind în stare de iresponsabilitate au comis fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, ce prezintă pericol pentru societate. Asemenea persoane, potrivit art.23 alin.(1) Cod Penal, nu sînt pasibile de răspundere penală și în baza sentinței instanței de judecată se liberează de răspunderea penală.

Astfel, lăsarea inculpatului sub supravegherea rudelor ar pune în pericol viața acestora ținînd cont de starea de iresponsabilitate a inculpatului. Procesul penal are ca scop protejarea persoanei, a societății și a statului de infracțiuni, astfel ca orice persoană care a comis o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

6. Împotriva hotărîrilor judecătorești a declarat recurs ordinar avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului Duminica P., care invocînd temeiul de drept prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărîrilor contestate, cu încetarea procesului penal în privința inculpatului și lăsarea ultimului sub supravegherea rudelor.

În susținerea recursului a argumentat că instanța de apel nu a respectat prevederile art. 414 alin. (1), 417 alin. (1) pct.8) Cod de procedură penală, iar probele administrate pe dosar nu au fost verificate de către instanță sub prisma art. 101 CPP, nu a fost apreciat corect – raportul de expertiză psihiatrică-legală staționară nr. 777 din 18.08.2014. Potrivit acestui raport, inculpatul suferă de maladie psihică cronică și evolutivă „demență” și este recunoscut iresponsabil de fapta comisă și nu necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical – tratament prin constrîngere, recomandîndu-se supravegherea obligatorie a psihiatrului, neurologului la locul de trai sub supravegherea rudelor. Prin urmare, măsura de constrîngere cu caracter medical – internarea în Spitalul de psihiatrie cu regim obișnuit este una ilegală și neîntemeiată.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, procurorul a depus referință privind opinia sa asupra

recursului ordinar declarat de avocat, considerându-l inadmisibil, menționând că recurentul solicită reaprecierea probelor, iar un asemenea temei nu se regăsește în prevederile normei art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, astfel nu poate constitui temei pentru declararea recursului.

8. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat, în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestuia, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, este în drept să decidă asupra inadmisibilității acestuia în cazul în care se constată că este vădit neîntemeiat.

Potrivit textului recursului, avocatul invocă temei de casare a deciziei instanței de apel pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care stipulează că *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau aceasta este expus neclar și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

Colegiul penal constată, că motivele invocate de recurent nu și-a găsit confirmare la examinarea recursului menționat, nefiind stabilite presupusele erori de drept invocate de avocat.

Totodată, Colegiul reține că avocatul Gorencu C. în numele inculpatului Duminica P., în recursul declarat critică aprecierea de către instanța de apel a probelor administrate pe caz și anume raportul de expertiză psihiatrico-legală staționară nr. 777 din 18.08.2014, însă argumentul invocat nu este prevăzut de lege ca temei pentru a judeca cauza în ordine de recurs.

Aprecierea probelor ține de soluționarea fondului cauzei de către instanțele de fond și de apel și nu poate constitui temei pentru recurs, cu excepția cazurilor când instanțele menționate, la aprecierea probelor au admis încălcarea anumitor prevederi ale legii procesuale penale, ce a condiționat comiterea unor erori grave de drept, iar dezacordul unei părți cu aprecierea probelor de către instanțe nu echivalează cu o eroare ce ar da temei de casare a unei hotărâri judecătorești.

Astfel, atât instanța de fond, cât și cea de apel, în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, au examinat complet și obiectiv probele administrate la dosar, verificându-le sub aspectul pertinentei și concludenței, atât pe cele obținute în procesul urmăririi penale cât și în cadrul ședințelor de judecată, fapt ce face, ca concluzia privind eliberarea lui Duminica P. de răspunderea penală pentru infracțiunea prevăzută la art. 145 alin. (1) Cod penal, în legătură cu iresponsabilitatea acestuia la momentul săvârșirii faptei prejudiciabile, să fie întemeiată și legală.

Colegiul penal constată, că instanța de apel, corect a conchis că, potrivit art. 22 Cod penal, *responsabilitatea* este starea psihologică a persoanei care are capacitatea de a înțelege caracterul prejudiciabil al faptei, precum și capacitatea de a-și manifesta voința și a-și dirija acțiunile.

Potrivit concluziei raportului de expertiză psihiatrico-legală staționară nr. 777 din 18.08.2014 s-a constatat că, *Duminica P. suferă de maladie psihică cronică și evolutivă „demență”* și este recunoscut *iresponsabil* de fapta comisă.

Art. 23 Cod penal, dă noțiunea de iresponsabilitate ca stare psihologică opusă responsabilității și caracterizează criteriile ce stau la baza ei.

Astfel, nu este pasibilă de răspundere penală persoana care, în timpul săvârșirii unei fapte prejudiciabile, se afla în stare de iresponsabilitate, adică nu putea să-și dea seama de acțiunile ori inacțiunile sale sau nu putea să le dirijeze din cauza unei boli psihice cronice, a unei tulburări psihice temporare sau a altei stări patologice.

Prin urmare, atât instanța de fond, cât și cea de apel corect a stabilit că fapta de omor intenționat a fost săvârșită de Duminica P. în stare de iresponsabilitate.

Totodată, necătînd la faptul că inculpatul a comis omorul fiului său, în raportul de expertiză nominalizat mai sus, experții au indicat că, Duminica P. a comis fapta în *stare demențială*, a acționat fără discernământ, neavînd capacitate de prevedere și deliberare a acțiunilor sale, prin urmare acesta este iresponsabil, boala psihică *demență mixtă* de care suferă Duminica P. îl privează de capacitatea de a fi conștient de acțiunile sale, care pînă la moment maladia de care suferă este *gravă și ireversibilă*. La fel, este indicat că nu necesită aplicarea măsurilor de siguranță cu caracter medical - tratament prin constrîngere. Este recomandat supravegherea obligatorie a psihiatrului, internistului, neurologului la locul de trai, sub supravegherea rudelor.

În această parte instanța de apel a apreciat critic concluzia expertului, pe motiv că Duminica P. nu s-a tratat, starea lui psihică și maladia de care suferă este gravă și ireversibilă, iar la momentul comiterii infracțiunii în privința unui membru a familiei sale, nu s-a indicat în supravegherea căror rude să fie desemnat, mai mult că nici o rudă a acestuia nu a fost și nu a dorit să fie recunoscută ca reprezentant legal al inculpatului.

Potrivit Hotărîrii Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23 din 12.12.2005 *“Cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrîngere cu caracter medical”* în pct. 2 este menționat că, *“măsurile de constrîngere cu caracter medical (internarea într-o instituție psihiatrică cu supraveghere obișnuită sau cu supraveghere riguroasă) pot fi aplicate față de persoanele: a) care fiind în stare de iredponsabilitate au comis fapte prejudiciabile, prevăzute de legea penală, ce prezintă pericol pentru societate. Asemenea persoane, potrivit art. 23 alin. (1) Cod Penal, nu sînt pasibile de răspundere penală și în baza sentinței instanței de judecată se liberează de răspunderea penală.”*

Astfel, Colegiul penal constată că, instanțele judecătorești inferioare just au aplicat în privința lui Duminica P. măsura de constrîngere cu caracter medical – internarea în spitalul de psihiatrie cu regim obișnuit, or, potrivit pct. 23 din Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție nr. 23, este stipulat că, „În conformitate cu Legea privind asistența psihiatrică nr. 1402-XIII din 16.12.1997, în instituțiile psihiatrice cu supraveghere riguroasă se internează doar persoanele alienate mintal care din cauza stării psihice și a caracterului faptei prejudiciabile săvîrșite prezintă un pericol deosebit pentru societate. Instanța de judecată la aplicarea măsurii menționate trebuie să se bazeze pe concluziile experților despre starea psihică a bolnavului și pe datele stabilite în instanță privind circumstanțele și caracterul acțiunilor săvîrșite (pericolul faptei comise, metodele de săvîrșire, gravitatea consecințelor survenite etc).

Cît privește argumentul avocatului Gorencu C. referitor la încetarea procesului penal în privința lui Duminica P. cu lăsarea ultimului în supravegherea rudelor, Colegiul penal îl consideră ca neîntemeiat și menționează următoarele.

Dispoziția art. 98 alin. (1) Cod penal, stipulează că măsurile de siguranță au drept scop înlăturarea unui pericol și preîntîmpinarea săvîrșirii faptelor prevăzute de legea penală.

În conformitate cu art. 99 și 100 Cod penal, legislația penală conține stipularea că instituțiile curative în care se asigură executarea măsurii de constrângere cu caracter medical sunt de două tipuri:

- instituții psihiatrice cu supraveghere obișnuită;
- instituții psihiatrice cu supraveghere riguroasă.

Drept temei pentru spitalizare, în sensul art. 100, îl constituie hotărârea instanței judecătorești.

Potrivit art. 499 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța de judecată în cazul în care consideră dovedit faptul săvârșirii infracțiunii de către o persoană în stare de iresponsabilitate, și au fost constatate prevederile stipulate în pct. 1) - 3), 5) alin. (2) art. 498, adoptă o sentință de liberare de pedeapsă cu aplicarea măsurii de constrângere cu caracter medical, indicând care anume din ele trebuie aplicată.

Însă, dacă prin caracterul faptei săvârșite și starea sănătății, persoana nu prezintă pericol pentru societate și nu necesită tratament forțat, instanța adoptă sentință de încetare a procesului penal, fără a fi aplicate măsurile prevăzute în art. 99 Cod penal.

Astfel, luând în considerație faptul că inculpatul Duminica P. a comis o infracțiune deosebit de gravă și anume omor intenționat în privința fiului său, în stare de iresponsabilitate, precum și starea sănătății lui nu-i permite să conștientizeze, dirijeze faptele sale din cauza bolii psihice de care suferă, prin comportamentul său care prezintă pericol față de membrii familiei și persoanelor din jur, solicitările avocatului sunt neîntemeiate. Totodată, instanța ține să menționeze că, potrivit art. 1 alin. (2) Cod de procedură penală, procesul penal are ca scop protejarea persoanei, societății și statului de infracțiuni, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale și nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală și condamnată.

Mai mult ca atât, lăsarea inculpatului sub supravegherea rudelor contravine prevederilor legii penale, care strict stipulează aplicarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.

La fel, Colegiul penal conchide că instanța de apel corect a considerat indispensabil aplicarea față de inculpatul Duminica P. a măsurilor de constrângere cu caracter medical în spital de psihiatrie cu regim obișnuit pentru a fi tratat și de a nu admite comiterea unor noi infracțiuni în starea lui

psihică.

Colegiul conchide că, temeiul de casare prevăzut la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, „*instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărîrii sau aceasta este expus neclar și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței*”, nu și-a găsit confirmare în cazul supus judecării.

Din textul deciziei rezultă că, instanța de apel și-a motivat soluția adoptată în sensul oferirii răspunsurilor la motivele apelului declarat de avocat în numele inculpatului, iar autorul recursului nu aduce careva argumente, care ar combate concluzia instanțelor de judecată.

În consecință instanța conchide că, decizia instanței de apel cuprinde fondul apelului, temeiurile de fapt și de drept, care au dus la respingerea apelului declarat, precum și motivele adoptării soluției, ceea ce se încadrează în prevederile art.417 Cod de procedură penală.

Prin urmare, Colegiul penal concluzionează că temeiul indicat de recurent nu este aplicabil din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar fi temei de implicare a instanței de recurs în sensul casării deciziei instanței de apel și potrivit legii, se impune inadmisibilitatea recursului ordinar declarat, ca fiind vădit neîntemeiat.

9. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE:

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul Gorencu Cornelia în numele inculpatului Duminica Petru, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 29 ianuarie 2015, în cauza penală în privința lui *Duminica Petru Iacob*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 01 iulie 2015.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Constantin Alerguș

Vladimir Timofti